

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยแนวทางการนำสืบพยานหลักฐานและ
การสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ
พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับแนวทางการนำสืบพยานหลักฐานและการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓/๓ และมาตรา ๑๒๐/๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการนำสืบพยานหลักฐานและการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อกำหนดนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและหมายความรวมถึง ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี

“เจ้าพนักงานศาล” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านกฎหมายระดับชำนาญการขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมาย หรือเป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา ในกรณีที่ไม่มีข้าราชการศาลยุติธรรมดังกล่าว ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอาจมอบหมายให้ข้าราชการศาลยุติธรรมคนหนึ่งไปทำหน้าที่เจ้าพนักงานศาลก็ได้

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามข้อกำหนดนี้

หมวด ๑

การแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่นให้ทำการสืบพยานหลักฐานนอกศาล

ข้อ ๕ ในกรณีที่ศาลแต่งตั้งเจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่นให้ทำการสืบพยานหลักฐานนอกศาลตามมาตรา ๑๐๓/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การสืบพยานบุคคล ให้เจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่นจัดทำบันทึกคำเบิกความของพยานและอ่านให้พยานฟังและให้พยานลงลายมือชื่อไว้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ และ ๕๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เว้นแต่การบันทึกคำเบิกความนั้นเป็นการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นเสียง หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่อง

(๒) การสืบพยานหลักฐานอื่น ให้เจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่นจัดทำบันทึกการตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าวไว้โดยละเอียด และอ่านให้คู่ความฟัง เว้นแต่การจัดทำบันทึกการตรวจสอบพยานหลักฐานนั้นเป็นการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพ เสียง หรือภาพและเสียงซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่อง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานอื่นได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจมอบให้เจ้าพนักงานศาลคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานดังกล่าวด้วยก็ได้

ให้เจ้าพนักงานศาลหรือเจ้าพนักงานอื่นจัดทำรายงานการดำเนินการเสนอต่อศาล โดยให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อไว้ด้วย หากไม่อาจดำเนินการได้ ให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้

หมวด ๒

การสืบพยานหลักฐานตามวิธีการที่คู่ความตกลงกัน

ข้อ ๖ ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้สืบพยานหลักฐานตามวิธีการที่คู่ความตกลงกันตามมาตรา ๑๐๗/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ถ้าจะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมิได้กระทำต่อหน้าศาล ศาลอาจมอบให้เจ้าพนักงานศาลคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดูแล ตรวจสอบ บันทึกการตรวจสอบ และรายงานให้ศาลทราบก็ได้

การจัดทำบันทึกและรายงานของเจ้าพนักงานศาลตามวรรคหนึ่งให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

การสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ

ข้อ ๗ ในคดีที่ต้องสืบพยานหลักฐาน เมื่อถึงวันนัดพร้อมคู่ความทุกฝ่ายหรือนัดชี้สองสถานในการประชุมคดี ศาลอาจสอบถามคู่ความที่มาศาลด้วยว่ามีพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลหรือไม่ หากมีและคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอให้ศาลทำการสืบพยานนั้นโดยระบบการประชุมทางจอภาพ โดยให้เหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถนำพยานมาเบิกความที่ศาลนั้นได้ ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและการสืบพยานไม่ยุ่งยากจนเกินไปโดยคำนึงถึงเอกสารรวมทั้งวัตถุพยานที่เกี่ยวข้อง และสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความโดยระบบการประชุมทางจอภาพได้จัดวางระบบรองรับไว้แล้ว ศาลจะอนุญาตให้สืบพยานบุคคลใดที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพก็ได้ โดยกำหนดวัน เวลาและสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความให้ชัดเจน

การสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในกรณีอื่นโดยระบบการประชุมทางจอภาพ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อ ๗ ให้ศาลพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายเบื้องต้น รวมทั้งค่าพาหนะและค่าป่วยการพยานตลอดจนค่าใช้จ่ายของสักขีพยาน และมีคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่ร้องขอวางเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หากคู่ความฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามก็ให้ศาลมีคำสั่งงดการสืบพยานดังกล่าวและดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่ศาลเห็นสมควร

การชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ค่าพาหนะและค่าป่วยการพยาน ให้ชำระจากเงินที่ได้วางไว้ตามวรรคหนึ่ง หากไม่พอให้ศาลมีคำสั่งให้ชำระเพิ่มจนครบ หรือหากมีเหลือให้คืนแก่คู่ความนั้นไป

ข้อ ๙ ถ้ามีเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะต้องสืบประกอบคำเบิกความของพยานบุคคลตามข้อ ๗ ศาลอาจกระทำโดยระบบการประชุมทางจอภาพ หรือส่งสำเนาเอกสารหรือภาพถ่ายวัตถุพยานที่คู่ความทุกฝ่ายรับรองแล้วไปให้พยานตรวจดูประกอบการเบิกความ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องให้พยานยืนยันความถูกต้องแท้จริงของเอกสารที่จะให้พยานเบิกความประกอบก็ให้ส่งต้นฉบับเอกสารไป

ข้อ ๑๐ กรณีที่สถานที่ซึ่งจะทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นศาลอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีสอบถามศาลนั้นถึงความพร้อมเกี่ยวกับวันเวลานัดสืบพยานเสียก่อน แล้วมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลตามข้อ ๗ โดยกำหนดวัน เวลาสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล กับส่งเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความทราบ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมของห้องสืบพยาน ระบบการประชุมทางจอภาพ รวมทั้งการควบคุมระบบการติดต่อประสานงานกับศาลที่พิจารณาคดีในวันสืบพยานด้วย

ข้อ ๑๑ ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลนำพยานมาเบิกความตามวัน เวลาและศาลที่กำหนดให้พยานเบิกความโดยระบบการประชุมทางจอภาพ แต่หากไม่สามารถนำพยานมาศาลนั้นได้เอง ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดีให้ออกหมายเรียกพยาน โดยระบุชื่อศาลที่พยานจะต้องไปเบิกความโดยระบบการประชุมทางจอภาพให้ชัดเจน แล้วส่งหมายนั้นไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความเพื่อให้สลักหลังหมายเรียกพยานแล้วดำเนินการส่งหมายให้แก่พยานต่อไป

เมื่อศาลที่พยานจะไปเบิกความได้รับรายงานผลการส่งหมายแล้ว ให้แจ้งรายงานผลการส่งหมายให้ศาลที่พิจารณาคดีทราบก่อนถึงวันนัดด้วย ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน การแจ้งรายงานผลการส่งหมายดังกล่าวอาจกระทำทางโทรสารหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างอื่นก็ได้

ข้อ ๑๒ ในวันสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ ให้องค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งทนายความทุกฝ่ายทำการสืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาลที่พิจารณาคดี ซึ่งได้จัดวางระบบการประชุมทางจอภาพเชื่อมโยงกับระบบของศาลที่พยานไปเบิกความ เว้นแต่เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอ และศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไปทำการสืบพยานที่ศาลที่พยานไปเบิกความก็ได้

ก่อนทำการสืบพยาน ให้เจ้าพนักงานศาลตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวที่ปรากฏภาพถ่ายของพยานที่ทางราชการออกให้และทำสำเนาบัตรประจำตัวดังกล่าวให้พยานรับรองสำเนาถูกต้องไว้เป็นหลักฐาน และให้นำพยานสาบานตนหรือกล่าวคำปฏิญาณต่อหน้าศาลที่พิจารณาคดีโดยระบบการประชุมทางจอภาพ แล้วให้ศาลที่พิจารณาคดีทำการสืบพยานต่อไปจนเสร็จ

ในการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ ให้ศาลที่พยานไปเบิกความมอบหมายเจ้าพนักงานศาลอยู่เป็นสักขีพยานตลอดการสืบพยานนั้น

ข้อ ๑๓ เมื่อพยานเบิกความเสร็จแล้ว ให้องค์คณะผู้พิพากษาอ่านบันทึกคำเบิกความพยาน ให้คู่ความที่อยู่ในห้องพิจารณาฟัง แล้วให้ผู้พิพากษาและคู่ความทุกฝ่ายลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความพยาน ทั้งนี้ คำเบิกความพยานต้องบันทึกให้ปรากฏข้อความด้วยว่าพยานเบิกความโดยระบบการประชุมทางจอภาพ

ข้อ ๑๔ ให้เจ้าพนักงานศาลซึ่งเป็นสักขีพยานตามข้อ ๑๒ วรรคสาม จัดทำรายงานการสืบพยาน โดยระบบการประชุมทางจอภาพ โดยให้ศาลที่พยานไปเบิกความลงลายมือชื่อไว้ในรายงานดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๕ ให้ศาลที่พยานไปเบิกความรวบรวมเอกสารทั้งหลายที่เกี่ยวข้องส่งคืนศาลที่พิจารณาคดี พร้อมแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสืบพยานเพื่อให้ศาลที่พิจารณาคดีดำเนินการตามข้อ ๘ วรรคสอง

ข้อ ๑๖ ในกรณีสถานที่ที่จะทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นสถานที่อื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ พร้อมกำหนดวัน เวลา สืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล ไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลสถานที่นั้นทราบ เพื่อเตรียมความพร้อมของห้องสืบพยาน ระบบการประชุมทางจอภาพ รวมทั้งการควบคุมระบบ การติดต่อประสานงานกับศาลที่พิจารณาคดีในวันสืบพยาน

ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ พร้อมกำหนดวัน เวลา สืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล พร้อมด้วยเอกสาร และภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความ ถ้าหากมี ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจเหนือสถานที่ ตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือสถานที่นั้นมอบหมาย เจ้าพนักงานศาลให้ทำหน้าที่ตามข้อ ๑๒ วรรคสองและวรรคสาม ตลอดจนดูแลให้การสืบพยาน โดยระบบการประชุมทางจอภาพนั้นดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย และให้นำความในข้อ ๑๒ ถึงข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่พยานมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ ศาลที่พิจารณาคดีอาจให้พยานเบิกความ ณ สถานที่ที่เหมาะสม และมีความพร้อมที่จะให้พยานเบิกความโดยระบบการประชุมทางจอภาพก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๗ ถึงข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่บุคคลที่เป็นสักขีพยานไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าพนักงานศาล

หากสถานที่ตามวรรคหนึ่งเป็นศาลในต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างกัน หรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ให้ ถ้อยคำซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศต่อศาลแทนการนำพยานมาเบิกความต่อหน้าศาล ตามมาตรา ๑๒๐/๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ศาลอาจให้ผู้ให้ถ้อยคำเบิกความตอบคำถามค้านและคำถาม ตั้งของคู่ความโดยระบบการประชุมทางจอภาพก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การสืบพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์

ข้อ ๑๙ คู่ความที่ประสงค์จะเสนอข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือที่ประมวลผล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานจะต้องระบุข้อมูลที่จะอ้างไว้ในบัญชีระบุพยานตามมาตรา ๘๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พร้อมกับยื่นสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นในจำนวนที่เพียงพอ เพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไปจากเจ้าพนักงานศาล เว้นแต่

(๑) สื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นอยู่ในความครอบครองของคุณ์ความฝ่ายอื่น หรือของบุคคลภายนอก ให้คุณ์ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตส่งสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูล และขอให้ศาล มีคำสั่งเรียกสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นมาจากผู้ครอบครองโดยให้คุณ์ความฝ่ายที่อ้างนั้นมีหน้าที่ติดตามเพื่อให้ ได้สื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นส่งมาศาลก่อนวันสืบพยาน ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

(๒) ถ้าการทำสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้น จะทำให้กระบวนการพิจารณาล่าช้าหรือเป็นที่เสื่อมเสีย แก่คุณ์ความซึ่งอ้างอิงข้อมูลนั้น หรือมีเหตุผลแสดงว่าไม่อาจส่งสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นให้แล้วเสร็จ ภายในเวลาที่กำหนดได้ ให้คุณ์ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตส่งสำเนาสื่อ ที่บันทึกข้อมูลและขอให้นำสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นส่งมาศาลก่อนวันสืบพยานตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ถ้าคุณ์ความฝ่ายที่อ้างอิงไม่สามารถนำสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นส่งมาศาลได้ภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ทำการตรวจข้อมูลดังกล่าว ณ สถานที่ เวลา และภายในเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร แล้วแต่สภาพแห่งข้อมูลนั้น ๆ ก็ได้

ข้อ ๒๐ คุณ์ความฝ่ายที่ถูกรื้ออีกฝ่ายหนึ่งอ้างอิงข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์มาเป็นพยานหลักฐานยันตน อาจยื่นคำแถลงคัดค้านการอ้างข้อมูลนั้นต่อศาล ก่อนการสืบข้อมูลนั้นเสร็จ โดยเหตุที่ว่าสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นปลอม หรือข้อมูลนั้นปลอม หรือสำเนาสื่อ ที่บันทึกข้อมูลนั้นไม่ถูกต้องกับข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่จะแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีเหตุ อันสมควรที่ไม่อาจทราบเหตุแห่งการคัดค้านนั้นได้ก่อนเวลาดังกล่าว คุณ์ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำร้องขอ อนุญาตคัดค้านการอ้างข้อมูลหรือสื่อหรือสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลเช่นว่านั้นต่อศาลไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษาคดี และถ้าศาลเห็นว่าคุณ์ความฝ่ายนั้นไม่อาจยกข้อคัดค้านได้ก่อนนั้นและคำร้องมีเหตุผลฟังได้ ก็ให้ศาลอนุญาตตามคำร้อง ในกรณีที่มีการคัดค้านดังกล่าวมานี้ ให้นำมาตรา ๑๒๖ แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การนำสืบถึงความถูกต้องหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ให้คุณ์ความฝ่ายที่กล่าวอ้างนำสืบถึงลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลนั้น ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลง ของข้อความ รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

ข้อ ๒๑ ให้นำความในข้อ ๑๙ และ ๒๐ มาใช้บังคับแก่การนำสืบข้อมูลที่บันทึกไว้ใน หรือได้มาจากไมโครฟิล์ม สื่อบันทึกเทป หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ไพโรจน์ วายุภาพ

ประธานศาลฎีกา